

## Liikenne- ja viestintävaliokunta

**Valtioneuvoston kirjelmä eduskunnalle komission ehdotuksesta Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin (EU) 2018/2001, Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2018/1999 ja Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 98/70/EY muuttamisesta siltä osin kuin on kyse uusiutuvista lähteistä peräisin olevan energian käytön edistämisestä, sekä neuvoston direktiivin (EU) 2015/652 kumoamisesta**

Suurelle valiokunnalle

### JOHDANTO

#### *Vireilletulo*

Valtioneuvoston kirjelmä eduskunnalle komission ehdotuksesta Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin (EU) 2018/2001, Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2018/1999 ja Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 98/70/EY muuttamisesta siltä osin kuin on kyse uusiutuvista lähteistä peräisin olevan energian käytön edistämisestä, sekä neuvoston direktiivin (EU) 2015/652 kumoamisesta (U 59/2021 vp): Liikenne- ja viestintävaliokuntaan on saapunut jatkokirjelmä UJ 14/2022 vp — U 59/2021 vp mahdollisia toimenpiteitä varten.

#### *Asiantuntijat*

Valiokunta on kuullut:

- liikenneneuvos Saara Jääskeläinen, liikenne- ja viestintäministeriö
- ylitarkastaja Sara Österberg, liikenne- ja viestintäministeriö
- erityisasiantuntija Outi Vilén, työ- ja elinkeinoministeriö
- erityisasiantuntija Nicoleta Kaitazis, työ- ja elinkeinoministeriö
- yhteiskuntasuhdepäällikkö Anna Sotaniemi, Finnair Oyj
- yhteiskuntasuhdepäällikkö Mikael Ohlström, Neste Oyj
- viestintäpäällikkö Jukka Tolvanen, Autoliitto ry
- edunvalvontajohtaja Ari Herrala, Suomen Kuljetus ja Logistiikka SKAL ry

Valiokunta on saanut kirjallisen lausunnon:

- Lappeenrannan-Lahden teknillinen yliopisto LUT
- Liikenne- ja viestintävirasto
- Autoalan Keskusliitto ry
- Autotuojat ja -teollisuus ry

## Valiokunnan lausunto LiVL 28/2022 vp

### *Viitetiedot*

Valiokunta on aikaisemmin antanut asiasta lausunnon LiVL 28/2021 vp.

## VALTIONEUVOSTON JATKOKIRJELMÄ

### *Ehdotus*

Uusiutuvan energian direktiivin muuttamista koskeva ehdotus on osa komission 55-valmiuspaketin. Neuvoston puheenjohtaja on tehnyt neljä muutosehdotusta direktiiviehdotukseen neuvottelujen edetessä. Komission direktiiviehdotuksen pääasiallinen sisältö on kuvattu valtioneuvoston kirjelmässä U 59/2021 vp. Tämä U-jatkokirje sisältää valtioneuvoston kannat REPowerEU-suunnitelman yhteydessä annettuihin lainsäädäntöehdotuksiin uusiutuvan energian direktiivin osalta.

### *Valtioneuvoston kanta*

Valtioneuvoston kanta on esitetty eduskunnalle 7.10.2021 toimitetussa kirjelmässä U 59/2021 vp, jota täydennetään ja täsmennetään tällä kirjeellä seuraavasti:

#### *Tukijärjestelmät ja kaskadikäyttö*

Valtioneuvosto pitää hyvänä, että kaskadiperiaatetta koskeva delegoitu säädösvalta komissiolle on poistettu direktiiviehdotuksesta. Lisäksi valtioneuvosto katsoo myönteisenä, että kaskadiperiaatteen soveltaminen on vahvemmin linkitetty jäsenvaltioiden tukijärjestelmiin.

Valtioneuvosto suhtautuu varauksellisesti ehdotukseen jäsenvaltioiden ilmoitusvelvollisuudesta kaikista kaskadiperiaatteen soveltamista koskevista poikkeamisista. Valtioneuvosto katsoo, että ehdotus on osin epätäsmällinen, erityisesti ilmoitusvelvollisuuden soveltamislaajuuden osalta, ja näin haastavaa toteuttaa. Tämän lisäksi komission poikkeamiin liittyvä julkisen lausuman juridinen merkitys jää epäselväksi. Valtioneuvoston näkemyksen mukaan ilmoitusvelvollisuus voisi koskea tukijärjestelmiä siltä osin kuin niissä poiketaan kaskadiperiaatteesta.

Valtioneuvosto katsoo edelleen, että ainespuun ohjautumista polttoon tulee välttää. Alkuperäistä kantaa kaskadiperiaatteesta täydentäen, varsinaisten metsäteollisuuden tähteiden ja jätteiden lisäksi myös muut metsätalouden yhteydessä syntyvät tähteet sekä esimerkiksi metsänhoitotöiden yhteydessä kerätystä pienpuusta valmistetun metsähakkeen käyttö tulee säilyä uusiutuvana energiana.

#### *Yhteishankkeet ja merellä tuotettava energia*

Valtioneuvosto katsoo, että lähtökohtaisesti yhteishankkeiden tulisi perustua jäsenvaltioiden vapaaehtoiseen yhteistyöhön. Valtioneuvosto voi kuitenkin hyväksyä vaatimuksen yhteishankkeille, jos jäsenvaltioille jätetään riittävästi liikkumavaraa hankkeen yksityiskohtiin ja toteuttamiseen liittyen.

## Valiokunnan lausunto LiVL 28/2022 vp

### *Järjestelmäintegraatio*

Valtioneuvosto pitää sähköautojen latausinfrastruktuurin kehittämistä tärkeänä niin ajoneuvokannan uudistamisen kuin kulutusjoustomahdollisuuksien edistämiseksi ja voi kannattaa älykkään latauksen toiminnallisuuksien vaatimista uusiin ei-julkisiin latauspisteisiin. Valtioneuvosto pitää tärkeänä, että kaksisuuntaisen latauksen toiminnallisuuksien vaatimisen osalta jäsenvaltioille jää harkintavaltaa.

### *Teollisuus*

Valtioneuvosto suhtautuu varauksella mahdolliseen teollisuuden RFNBO (Renewable Fuels of Non-Biological Origin, uusiutuvat sähköpolttoaineet) -tavoitteen kunnianhimon tason nostoon komission alkuperäiseen ehdotukseen nähden. Tavoitteen tason hyväksyttävyyteen vaikuttaa olennaisesti, mitä teollisuuden vedyn käytöstä tavoitteen laskennassa huomioidaan.

### *Liikenne*

Valtioneuvosto pitää hyvänä kunnianhimoisia liikennesektorin tavoitteita sekä erillisiä alataavoitteita kehittyneille biopolttoaineille, biokaasu mukaan lukien, sekä RFNBO-polttolainneille. Kunnianhimon tasoa asetettaessa tulee kuitenkin huomioida laaja raakaainepohja kestävyyskriteerit täyttävälle uusiutuville polttoaineille. Uusiutuvien polttoaineiden raaka-ainepohja tulee pitää mahdollisimman laajana, eikä kestävyyskriteerit täyttävien uusiutuvien polttoaineiden raaka-ainevalikoimaa tule tarpeettomasti rajoittaa, etenkin jo tehtyjen investointien osalta.

Mahdolliseen kehittyneiden biopolttolainneiden ja RFNBO-polttolainneiden tavoitteiden yhdistämiseen valtioneuvosto suhtautuu varauksella, pitäen parempana vaihtoehtona erillisiä alataavoitteita kyseisille jakeille.

### *Kestävyyskriteerit*

Valtioneuvosto voi hyväksyä ehdotetun muutoksen siitä, että metsäbiomassaa koskeva kiellettyjen alueiden tarkastelu on viety riskiperusteisen arviointimallin sisälle. Valtioneuvosto katsoo muutoksen vähentävän hallinnollista taakkaa, mutta voivan heikentää ympäristöintegriteettiä suhteessa komission esitykseen. Ehdotetut muutokset kriteeriin koskien maaperän laatua ja biologisen monimuotoisuuden säilyttämistä voidaan hyväksyä, mutta kriteerin täyttämiseen listatut keinot voisivat olla selkeämmin esimerkinomaisia. Valtioneuvosto toteaa, että metsäbiomassan lisääntyvään energiakäyttöön liittyvien tunnistettujen kestävyysaasteiden ratkaiseminen tulisi huomioida toimeenpantaessa direktiiviä EU-alueella kansallisesti, jos riskiperusteisen arviointimallin käyttö kiellettyjen alueiden tarkastelussa etenee.

Valtioneuvosto pitää tärkeänä, että EU-tavoitteisiin laskettava metsäenergia ei heikennä luonnon monimuotoisuutta ja varmuudella tuottaa odotetun ilmastohyödyn.

## Valiokunnan lausunto LiVL 28/2022 vp

### *Vähähiilisen energian edistäminen*

Valtioneuvosto katsoo, että uusiutuvan energian direktiivin ensisijainen tarkoitus tulisi jatkossakin olla uusiutuvan energian edistäminen. Valtioneuvosto kuitenkin katsoo, että myös muista vähähiilisistä energialähteistä tuotettuja RFNBO-polttoaineita voitaisiin hyväksyä osittain sellaisiin alatavoitteisiin, joissa se on tarkoituksenmukaista. Tällaisia ovat etenkin teollisuuden ja liikenteen RFNBO-tavoitteet. RFNBO-tavoitteiden tasossa tulisi huomioida mahdollisuus käyttää myös muista vähähiilisistä energialähteistä kuin uusiutuvista energialähteistä valmistettuja sähköpolttoaineita. Valtioneuvosto katsoo, ettei maakaasu olisi tässä yhteydessä vähähiilinen energialähde.

### ***Pääasiallisesti REPowerEU-ehdotukseen liittyvät kannat:***

#### *Sitova unionin yleistavoite vuodelle 2030*

Valtioneuvosto tukee komission ehdotusta uusiutuvan energian tavoitteen nostamisesta. Valtioneuvosto kuitenkin korostaa, että jäsenvaltioille tulee jättää riittävästi kansallista liikkumavaraa energialähteitä sekä edistämiskeinoja koskien. Jäsenvaltiokohtaisia ohjeellisia tavoitteita mallinnettaessa tulisi huomioida päästöttömän energiantuotannon määrä sekä nykyinen uusiutuvan energian osuus. Yksityiskohtaista ja energialähdekohtaista sääntelyä tulisi välttää. Valtioneuvosto voi hyväksyä komission REPowerEU-ehdotuksessa esittämän uusiutuvan energian tavoitteen nostamisen 55-valmiuspaketissa ehdotetusta 40 prosentista 45 prosenttiin EU:ssa vuoteen 2030 mennessä.

#### *Lupamenettelyt ja muut hallinnolliset menettelyt*

Selkeät, laadukkaat ja kestoaltaan kohtuulliset hallinnolliset menettelyt ovat olennainen tekijä vihreän siirtymän edistämisessä. Uusiutuvan energian hankkeiden lupa- ja muut hallinnolliset menettelyt perustuvat pitkälti kansalliseen lainsäädäntöön ja vaihtelevat huomattavasti jäsenvaltioiden välillä. Vaikka komission ehdotuksen tavoitteet ovat kannatettavia, jäsenvaltioille tulisi myös jatkossa jättää riittävästi liikkumavaraa menettelyjen kehittämiseen ja nopeuttamiseen, jotta kansallinen sääntely ja alueiden erityispiirteet voidaan ottaa asianmukaisesti huomioon.

Valtioneuvosto katsoo, että eri viranomaisten roolit ja asiantuntemus ovat tärkeitä menettelyiden asianmukaisessa ja sujuvassa toteutumisessa. Hakijoita ja toiminnanharjoittajia tulisi määräaikojen asettamisen sijaan ohjata toteuttamaan riittävän laadukkaat lupahakemukset ja YVA-menettelyn asiakirjat. Ehdotuksen määräajat rajoittaisivat myös toiminnanharjoittajien vapautta, koska ne määrittelisivät tiukat aikarajat muun muassa ympäristövaikutusten arviointien valmistelulle. Myös osallistumisoikeudet tulee turvata uusiutuvan energian hankkeiden menettelyissä.

Valtioneuvosto suhtautuu erittäin varauksellisesti ympäristöarviointien sisällyttämiseen lupamenettelyiden määritelmään [ehdotuksen 16 artiklan 1 kohdan mukaisella tavalla]. Samoin luonto- ja ympäristöarvot tulisi jatkossakin huomioida uusiutuvan energian tuotantolaitosten lupa- ja muissa hallinnollisissa menettelyissä asianmukaisesti. Valtioneuvosto suhtautuu erittäin kriittisesti ehdotuksen [16 d artiklan] erittäin tärkeää yleistä etua koskevaan säännökseen, koska se voisi johtaa valtioneuvoston toimivallan kaventumiseen sen arvioinnissa, olisiko Natura 2000 -

## Valiokunnan lausunto LiVL 28/2022 vp

alueeseen merkittävästi haitallisesti vaikuttava hanke toteutettava erittäin tärkeän yleisen edun kannalta pakottavasta syystä. Artikla myös tarkoittaisi, että uusiutuvan energian hankkeet syrjäyttäisivät lintu- ja luontodirektiiveihin perustuvan lajisuojelun säännökset riippumatta hankkeen todellisesta yhteiskunnallisesta merkityksestä. Tämä olisi ristiriidassa luontokadon hillitsemistavoitteen kanssa.

Tarve ympäristöarvojen EU-säännöksiä tiukempaan kansalliseen suojeluun ja edellytykset poikkeuksille vaihtelevat tapauskohtaisesti ja jäsenvaltioiden välillä. Valtioneuvosto ei näe tarkoituksenmukaiseksi muuttaa nykyistä kansallista suunnittelujärjestelmää siten, että valtio määrittäisi uusiutuvan energian tuotantotavoitteen saavuttamiseksi ehdotuksen mukaisia erityisen hyvin uusiutuvan energian kehittämiseen soveltuvia alueita (uusiutuvan energian ydinkehittämisaalueet). Tällaisten alueiden määrittely tulisi olla jäsenvaltioille vapaaehtoista. Valtioneuvosto voi hyväksyä velvoitteen uusiutuvan energian ydinkehittämisaalueiden määrittelystä, jos niiden toteuttaminen sisältää riittävästi kansallista liikkumavaraa eikä edellytä merkittäviä muutoksia kansalliseen suunnittelujärjestelmään. Myös maanpuolustuksen ja aluevalvonnan tarpeiden huomioiminen on tärkeää.

Ympäristöllisiä menettelyitä koskevaa EU-sääntelyä kehitettäessä tulisi huolehtia EUoikeudellisen järjestelmän toimivuudesta siten, että eri direktiivien välille ei synny niiden soveltamista ja toiminnanharjoittajan oikeusturvaa heikentäviä ristiriitatilanteita. Valtioneuvosto suhtautuu jo periaatteellisella tasolla kriittisesti menettelyyn, jossa yhdellä säädösehdotuksella muutettaisiin muiden direktiivien soveltamisalaa tekemättä vastaavia muutoksia kyseisiin direktiiveihin ja arvioimatta vaikutuksia näiden muiden direktiivien systematiikkaan ja toimivuuteen. Valtioneuvosto katsoo, että uusiutuvan energian hankkeiden menettelyjen vauhdittaminen pystyttäisiin hoitamaan parhaiten kansallisesti.

Vaikka uusiutuvan energian ydinkehittämisaalueiden kartoittamisen tulisi olla jäsenvaltioille vapaaehtoista, valtioneuvosto pitää lähtökohtaisesti tarkoituksenmukaisena, että jäsenvaltioiden uusiutuvan energian ydinkehittämisaalueiden osoittamista koskevassa suunnitelmassa priorisoidaisiin jo valmiiksi rakennettuja alueita. Näiden alueiden määrittelyssä tulisi kuitenkin huomioida alueen alkuperäinen käyttötarkoitus. Esimerkiksi liikenteen infrastruktuuria koskevien alueiden ja parkkialueiden ensisijaisen tarkoitus, liikennekäyttö, ei saisi vaarantua. Lisäksi valtioneuvosto katsoo, että kyseisten termien merkityksiä tulisi selventää.

### VALIOKUNNAN PERUSTELUT

(1) Saadun selvityksen mukaan liikenteen osalta uusiutuvaa energiaa koskeva velvoite pysyisi samana kuin alkuperäisessä direktiiviehdotuksessa ja ehdotuksella ei lähtökohtaisesti olisi tavoitetasolla vaikutuksia Suomen jo aiemmin varsin kunnianhimoisiksi määriteltyihin tavoitteisiin.

*Tähteitä koskevat näkökohdat*

(2) Neuvoston käsittelyn yhteydessä tehdyn muutosehdotuksen mukaan biopolttoaineiden ja bionesteiden raaka-aineina käytettyjä tähteitä, jotka syntyvät ruoka- ja rehuksien käsittelyssä, tulisi jatkossa kohdella sivutuotteina. Saadun selvityksen mukaan tämä tarkoittaisi käytännössä

## Valiokunnan lausunto LiVL 28/2022 vp

sitä, että edellä mainituille raaka-aineille tulisi kohdistaa alkutuotannon päästöjä, kuten esimerkiksi viljelyn ja keräilyn päästöjä. Asiantuntijakuulemisessa on kuitenkin korostettu, että tähteet eivät ole määritelmällisesti sivutuotteita vaan erilaisissa prosesseissa syntyviä ei-toivottuja sivuvirtoja, joiden hyödyntäminen on luonteeltaan kannatettavaa kiertotalouden edistämistä. Tämän vuoksi valiokunta ei pidä ehdotusta tässä vaiheessa perusteltuna ja katsoo, että kiertotalouden toimintaa ei tule rajoittaa tarpeettomasti.

(3) Valiokunta pitää tärkeänä, että polttoaineiden raaka-aineiden kestävydestä huolehditaan, mutta korostaa samalla voimakkaasti valtioneuvoston kantaa, jonka mukaan uusiutuvien polttoaineiden raaka-ainepohja tulee pitää mahdollisimman laajana, eikä kestävyyskriteerit täyttävien uusiutuvien polttoaineiden raaka-ainevalikoimaa tule tarpeettomasti rajoittaa.

(4) Raaka-ainepohjan säilyminen mahdollisimman laajana ja tähteiden hyödyntäminen polttoaineiden tuotannossa on tärkeää myös kestävien polttoaineiden mahdollisimman laajan saatavuuden ja kohtuullisen hintakehityksen kannalta.

### *Sähkölaitteita koskevat näkökohdat*

(5) Valtioneuvoston kannassa suhtaudutaan varauksella mahdolliseen uusiutuvia sähköpolttoaineita (RFNBO) koskevan tavoitteen kunnianhimon nostoon alkuperäiseen komission ehdotukseen nähden. Asiantuntijakuulemisessa on tuettu valtioneuvoston kantaa tältä osin ja ehdotuksen ei ole välttämättä nähty edistävän erityisesti vetyä koskevien tavoitteiden saavuttamista. Lisäksi on tuotu esille, että biopolttoaineet ja muut vaihtoehtoiset polttoaineet ovat väistämättä vielä tällä vuosikymmenellä merkittävän liikenteen kasvihuonekaasupäästöjen vähennyskeino Suomessa.

(6) Asiantuntija-arvioiden mukaan taloudellinen RFNBO-polttoaineiden tuotanto vaatii käytännössä markkinasähkön ja yleisemmin verkkosähkön käyttöä sekä suurta vuotuista käyttötuntimäärää. Lisäksi on painotettu, että Suomessa ja Pohjoismaissa verkkosähkö on jo nyt käytännössä vähähiilistä, ja on tuotu esille, että ei ole tieteellisiä perusteita rajoittaa vähähiilisen verkkosähkön käyttöä vedyn tuotantoon. Valiokunta katsoo, että asiassa tarvitaan liikkumavaraa RFNBO-polttoaineiden tuotantomahdollisuuksien ja investointien edistämiseksi.

### *Eräitä muita näkökohtia*

(7) Asiantuntijakuulemisessa on kiinnitetty huomiota ehdotusten mahdollisiin polttoaineiden kysynnän kasvua koskeviin vaikutuksiin ja tuotu esille huoli myös tätä kautta mahdollisesti jatkossa syntyvistä hinta- ja saatavuusvaikutuksista.

(8) Lisäksi asiantuntijakuulemisessa on muun muassa painotettu, että ehdotuksen käsittelyssä tulee pyrkiä siihen, että sääntelyllä ei ole harvaan asutun Suomen ja erityisesti kuljetusten kilpailukykyä heikentäviä vaikutuksia. Asian käsittelyn yhteydessä on katsottu, että esimerkiksi henkilöautojen käyttötarve erityisesti harvaan asutuissa maissa, joissa myöskään tarvittavia joukkoliikenteen yhteyksiä ei ole kaikilla alueilla tarjolla, tulisi huomioida myös EU-tason päätöksenteossa pelkän bruttokansantuotteen lisäksi.

## Valiokunnan lausunto LiVL 28/2022 vp

### *Vaikutusarviointien tarve*

(9) Asiantuntijakuulemisessa on tuotu esille, että komission ehdotusten yhteydessä ei ole tehty kaikilta osin riittäviä vaikutusarviointeja. Valiokunta painottaa, että on tärkeää varmistaa kaikkien asiakokonaisuuteen liittyvien säädösehdotusten yhteentoimivuus ja arvioida myös eri ehdotusten kokonaisvaikutukset.

### **VALIOKUNNAN LAUSUNTO**

Liikenne- ja viestintävaliokunta ilmoittaa,

*että se yhtyy asiassa valtioneuvoston kantaan korostaen edellä esitettyjä näkökohtia.*

Helsingissä 16.6.2022

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

varapuheenjohtaja Ari Torniainen kesk  
jäsen Pekka Aittakumpu kesk  
jäsen Heikki Autto kok  
jäsen Sandra Bergqvist r  
jäsen Seppo Eskelinen sd  
jäsen Petri Huru ps  
jäsen Juho Kautto vas  
jäsen Johan Kvarnström sd  
jäsen Joonas Könttä kesk  
jäsen Sheikki Laakso ps  
jäsen Jenni Pitko vihr  
jäsen Mirka Soinikoski vihr  
jäsen Paula Werning sd

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Juha Perttula